

Naprawa błędnej alokacji rynku

Magdalena Nowik, Marcin Zagańczyk

Koszty zewnętrzne

Koszty zewnętrzne to koszty, które ponosi inna osoba niż ta, która je spowodowała. Powodują one błędną alokację rynku: osoba poszkodowana musi zmniejszyć swoje korzyści lub zwiększyć nakłady.

Pytanie: jak wrócić do punktu optymalnego?

Dobrowolne negocjacje

Okazuje się, że można doprowadzić do optymalnej alokacji za pomocą negocjacji pomiędzy sprawcą i poszkodowanym.

Aby to jednak miało pozytywne skutki, muszą być spełnione warunki:

- jasno zdefiniowane prawa własności
- niskie koszty transakcji

Dobrowolne negocjacje - przykład

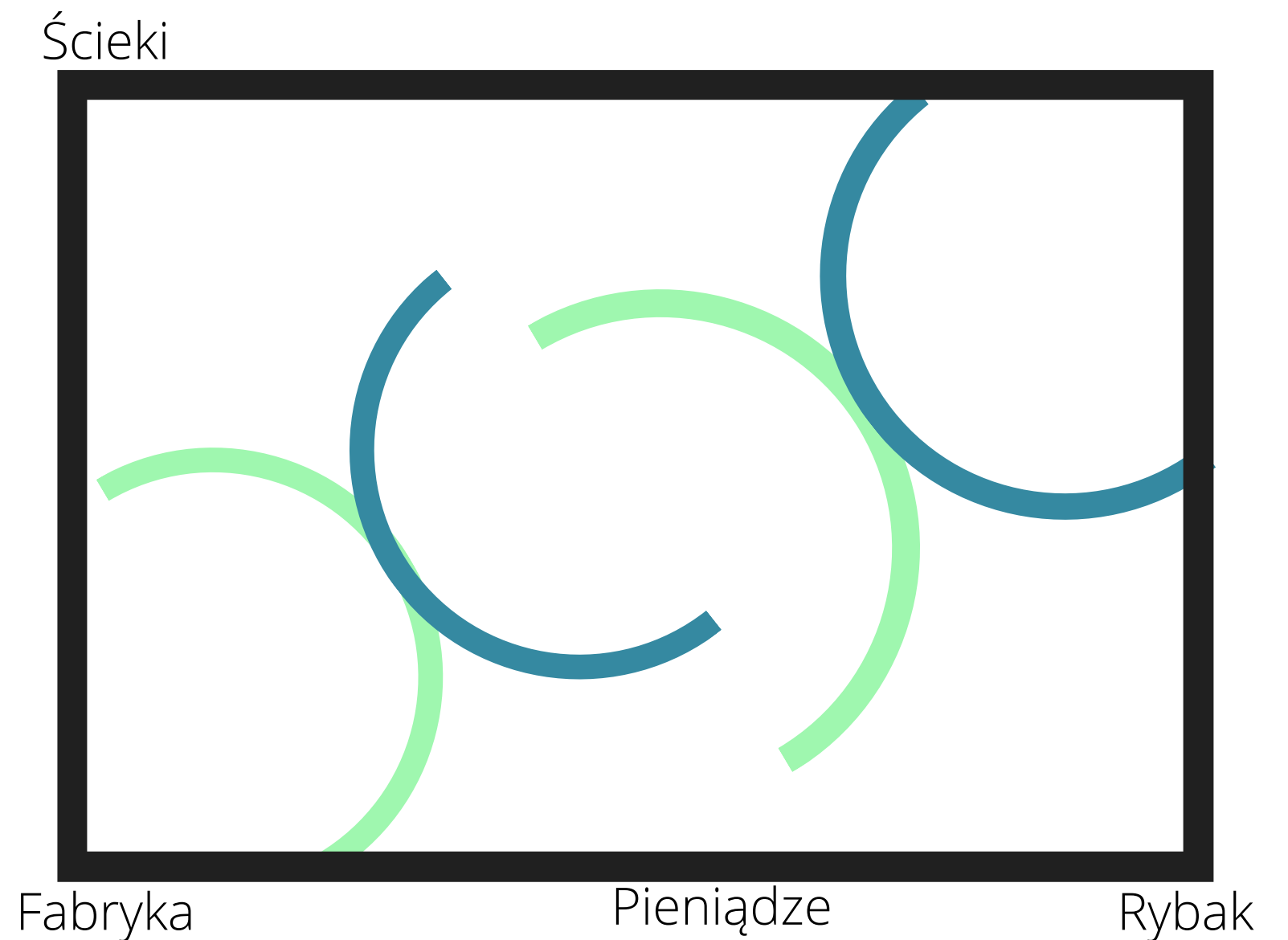
Założmy, że mamy rzekę, z której korzystają fabryka oraz rybak. Fabryka wyrzuca do rzeki odpady, co sprawia, że w rzece ryby są śnięte i rybak nie może ich łowić.

Coase zakłada, że jeżeli mamy stroną prawa własności, będą one mogły porozumieć się za sprawą dobrowolnych negocjacji między sobą. Np. rybak ma prawo do czystej wody i łowienia ryb, więc fabryka powinna mu płacić za zanieczyszczenia.

Dobrowolne negocjacje - przykład

Skoro rybak ma prawo do czystej wody, ma też prawo do wymiany części tego prawa np. na pieniądze. Wówczas możemy narysować prostokąt Edgewortha wraz z krzywymi preferencji poszczególnych stron. Uzyskamy klasyczną krzywą kontraktu.

Dobrowolne negocjacje - przykład

Przykładem, gdzie koszty transakcyjne są bardzo wysokie jest na przykład Kraków i jego problemy ze smogiem. Wówczas mamy bardzo dużo stron „konfliktu” i dobrowolne negocjacje nie mają racji bytu -- sprawa musi być rozwiązana w inny sposób.

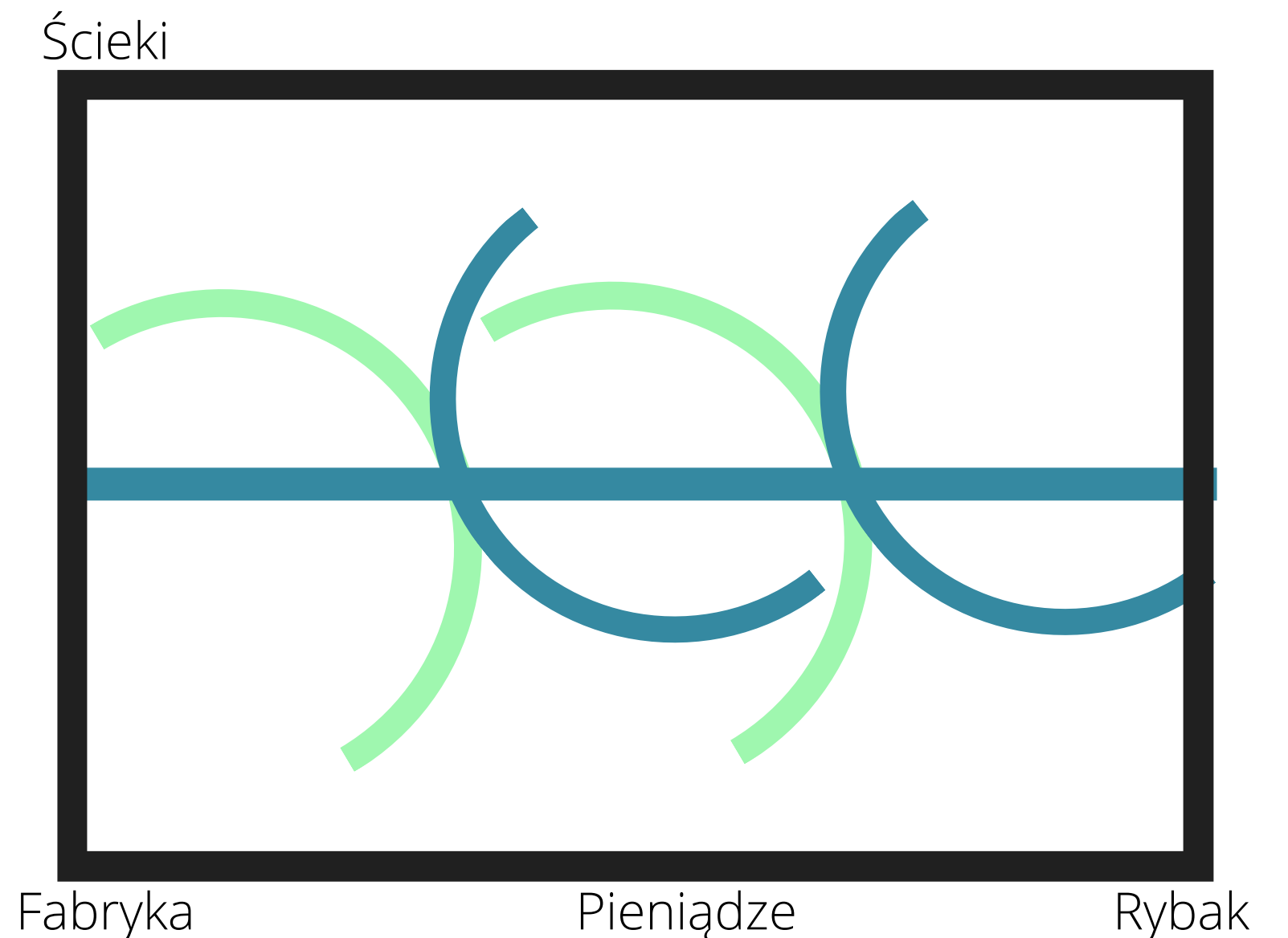

Twierdzenie Coase'a

Istnieje pewien szczególny przypadek, gdzie efektywna alokacja dóbr nie jest zależna od nadanych praw własności.

Gdy preferencje są quasi-liniowe linia kontraktu będzie linią poziomą.

Będzie zmieniała się ilość pieniędzy, ale ilość zanieczyszczeń nie.

Twierdzenie Coase'a - warunki

- niske koszty transakcji
- prawa własności są dobrze zdefiniowane
- istnieje zewnętrzna władza strzegąca warunków umowy
- dostęp do pieniądza

Przed internalizacją

fabryka: $\max_{s,z} ps - Cs(s,z)$

$$p = \frac{\Delta Cs}{\Delta S} \quad 0 = \frac{\Delta Cs}{\Delta Z}$$

plantacja roślin: $\max_k Pk - Ck(k,z^*)$

$$P = \frac{\Delta Ck}{\Delta k} \quad 0 < \frac{\Delta Ck}{\Delta Z}$$

s-stal **alokacja nieefektywna**

k-kwiat

z-zanieczyszczenie

Po internalizacji

$\max_{s,k,z} ps + Pk - Cs(s,z) - Ck(k,z)$

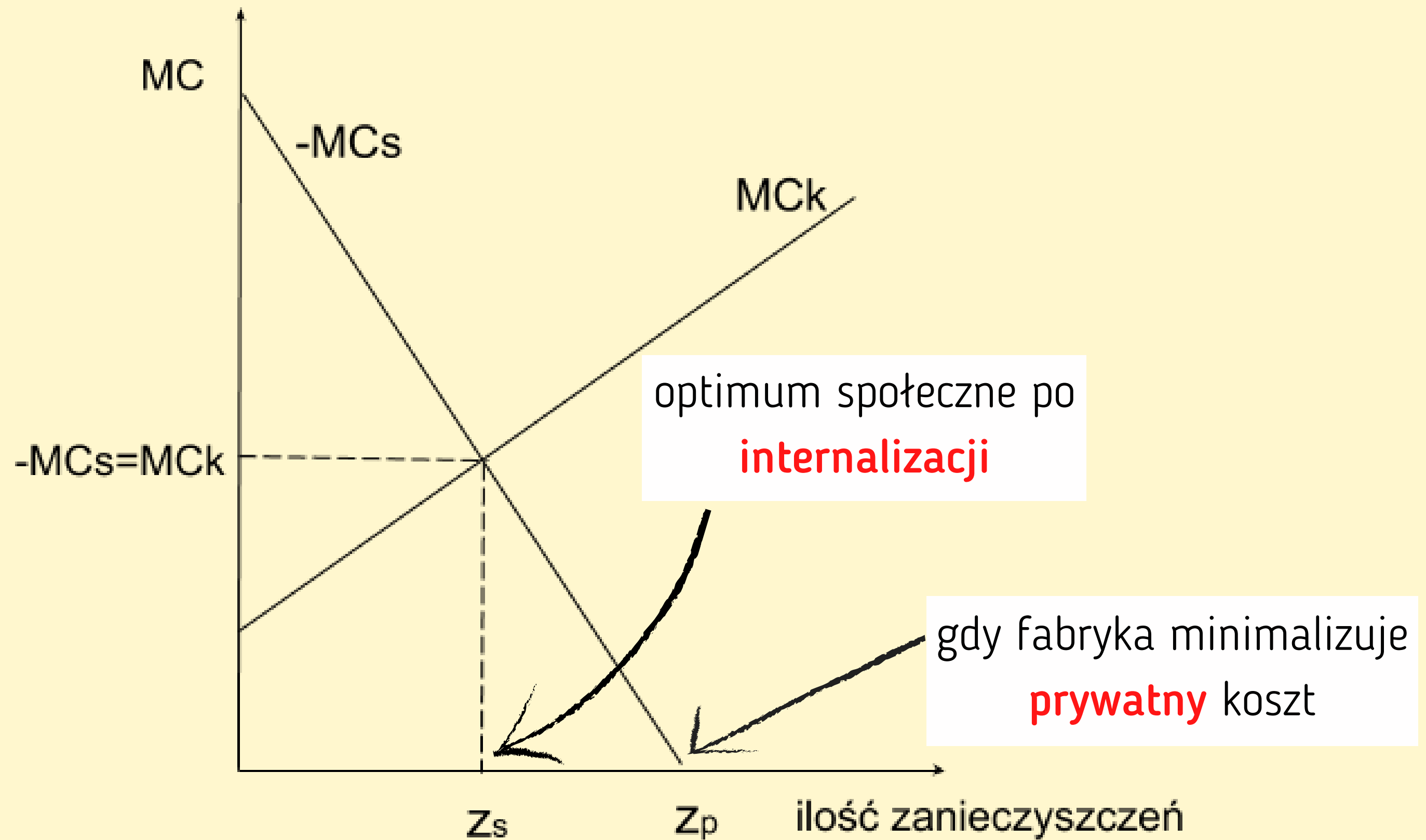
$$p = \frac{\Delta Cs}{\Delta S} \quad P = \frac{\Delta Ck}{\Delta k}$$

$$0 = \frac{\Delta Cs}{\Delta Z} + \frac{\Delta Ck}{\Delta Z}$$

$$0 = MCs + MCk$$

**optimum Pareto, koszt zewnętrzny
może być różny od zera**

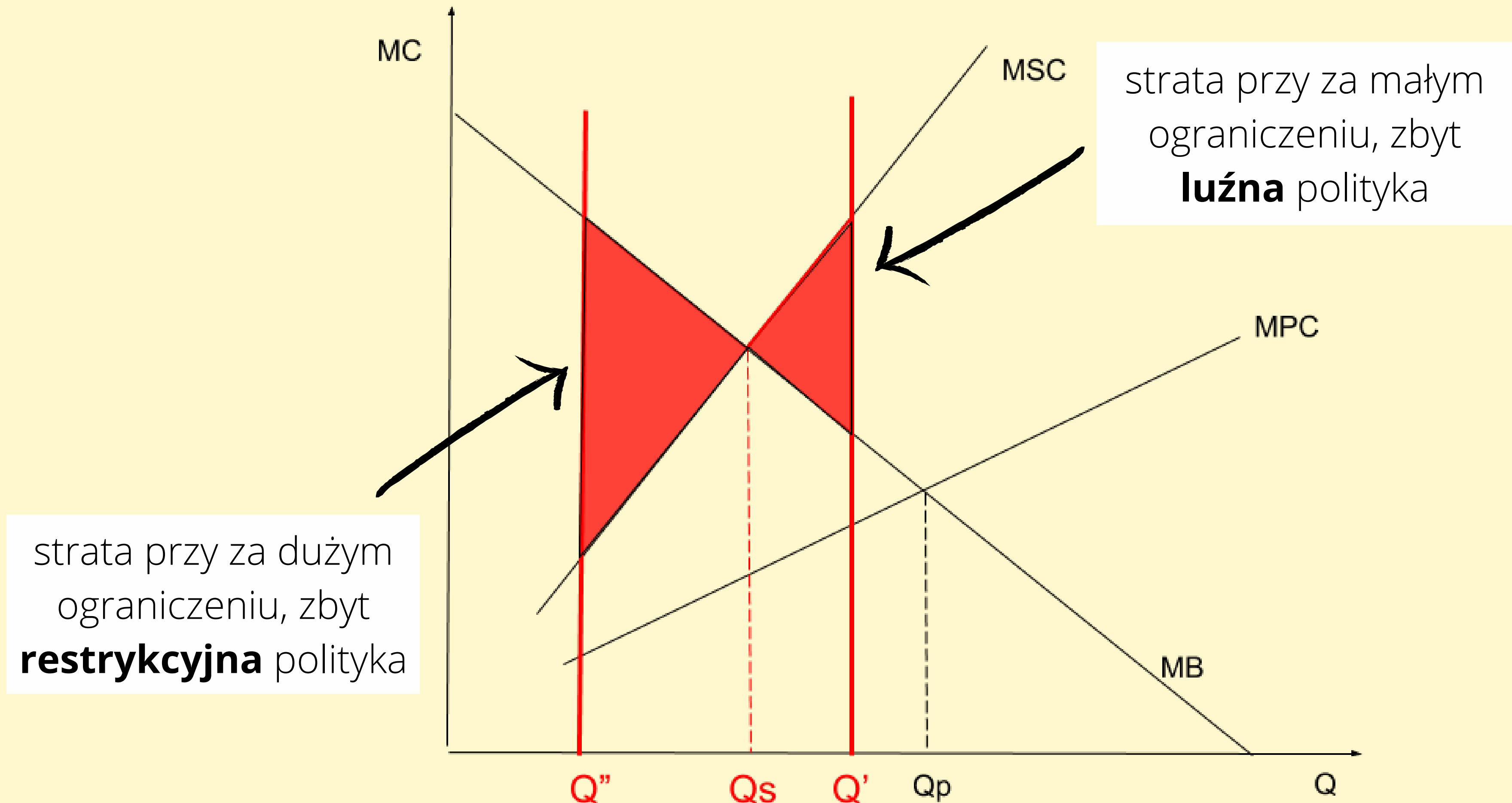
Internalizacja kosztu zewnętrznego

Nakazy - regulacje ilościowe

- gdy występują niejasności w zdefiniowanych prawach własności niezbędna jest interwencja rządu
- władza decyduje o optymalnej ilości dobra - nie zawsze jest to faktyczne optimum społeczne
- przykładem może być nałożenie ograniczeń na ilość zanieczyszczeń produkowanych przez firmę

Efekty pieniężne

- ang. *pecuniary externality*
- są wynikiem zmian cen w gospodarce
- nie prowadzą do błędnej alokacji rynkowej na rynku konkurencyjnym
- nie są efektami zewnętrznymi

Efekty pieniężne - przykład

Założmy, że pewne niewielkie miasto nagle staje się niezwykle popularne. Co się dzieje? Ceny nieruchomości gwałtownie rosną, co jest spowodowane ogromnym popytem tworzonym przez napływających nowych mieszkańców.

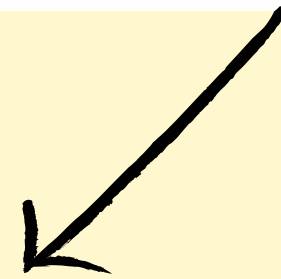
Właściciele mieszkań w tym mieście są zadowoleni -- to pozytywny efekt pieniężny.

Natomiast młodzi mieszkańcy tego miasta, którzy chcieli kupić mieszkanie, muszą teraz zapłacić więcej -- to negatywny efekt pieniężny.

Efekty sieciowe

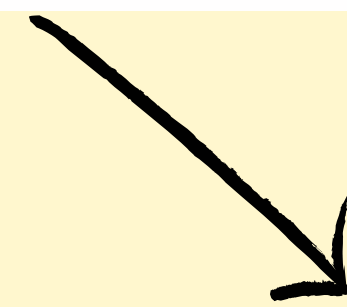
Występują w sytuacji, gdy popyt jednostki zależy od liczby pozostałych osób konsumujących dane dobro

pozytywne

ilość dobra pożądanego przez konsumenta **wzrasta** w odpowiedzi na wzrost popytu pozostałych konsumentów

elastyczny popyt

negatywne

ilość dobra pożądanego przez konsumenta **spada** w odpowiedzi na wzrost popytu pozostałych konsumentów

nieelastyczny popyt

Pozytywne efekty sieciowe

Im więcej użytkowników danego programu/aplikacji, tym większy bodziec do dołączenia do ich grona - łatwiejsza komunikacja, wygoda.

Efekt silniejszego (badwagon effect)

- zwany również owczym pędem
- pragnienie posiadania dobra, bo prawie wszyscy już je mają, potrzeba bycia "na czasie"
- zjawisko wykorzystywane w marketingu i reklamie
- występuje np. na rynku zabawek dziecięcych, ubrań

Negatywne efekty sieciowe

Im więcej osób w posiadaniu dobra, tym mniejsza jego wyjątkowość/przyjemność z użytkowania.

Efekt snoba (snob effect)

- konsument pragnie posiadać dobro ze względu na jego unikalność, ekskluzywność
- popyt na dobro tym większy, im mniej osób je posiada
- odnosi się do dóbr luksusowych

Bibliografia:

- Hal R. Varian „Mikroekonomia. Kurs średni-ujęcie nowoczesne”, PWN, Warszawa 2013- rozdział 34
- Robert S. Pindyck, Daniel L. Rubinfeld „Microeconomics” (8th edition) - rozdział 18, 4.5
- <http://web.missouri.edu/~auras/Teaching/315files/lecture5.pdf>
- <http://www.ejolt.org/2015/09/coasian-bargaining-2/>